

Souhrnná teritoriální informace:

Zambie

Velvyslanectví ČR v Lusace 4. 5. 2026 10:31

Zambie je vnitrozemský stát regionu jižní Afriky, bohatý na přírodní zdroje (zemědělská půda, nerostné suroviny, vodní zdroje, lesy), tento potenciál ale musí teprve naplnit. Zambie patří mezi tzv. nejméně rozvinuté země (LDCs), přibližně 60 % místní populace žije pod hranicí chudoby. Jedná se o unitární republiku prezidentského typu. V září 2021 novou vládu utvořila dosavadní opozice vedená prezidentem Hakainde Hichilemou. Tato vláda „nového úsvitu“, jak sama sebe nazývá, se s jistými úspěchy snaží zlepšit image Zambie u zahraničních partnerů, zlepšit podnikatelské prostředí a přilákat zahraniční investice. V srpnu 2026 proběhnou všeobecné volby, jejichž výsledek dále ovlivní směřování země.

Národní hospodářství je málo diverzifikované a závisí z podstatné části na zemědělství a těžbě nerostných surovin, zejména mědi. Vývoz mědi představuje více než 70 % celkových exportních příjmů. Zambie se proto potýká s vysokou závislostí na klimatických podmínkách a cenách těžných komodit na světových trzích. Problémem jsou nedostatečná infrastruktura a nedostatek kvalifikovaných pracovních sil. Zemědělství se potýká s nízkou diverzifikací a mechanizací. Roste počet velkých komerčních farem, stále ovšem převažují drobní farmáři, produkující především pro vlastní spotřebu. Ekonomickou situaci v Zambii výrazně ovlivňují klimatické změny. To se projevuje zejména úbytkem srážek. To má dopad jak na zemědělství, tak na

Základní údaje	
Hlavní město	Lusaka
Počet obyvatel	22,00 mil.
Jazyk	Oficiální jazyk angličtina, domorodé jazyky
Náboženství	Křesťanství (92 %), islám (3 %), ostatní (5 %)
Státní zřízení	prezidentská republika
Hlava státu	Hakainde Hichilema
Hlava vlády	Hakainde Hichilema
Název měny	zambijská kwacha (ZMW)
Cestování	
Časový posun	+1 hodina (v létě + 0)
Kontakty ZÚ	
Velvyslanec	Ing. Jiří Kyrian
Ekonomický úsek	Ing. Milan Kalců, MBA
Konzulární úsek	PhDr. Michal Novák, LL.M.

energetický sektor, neboť Zambie vyrábí přes 80 % elektrické energie z vodních zdrojů. Velký potenciál má rozvoj dalších zdrojů energie, zejména fotovoltaiky.

Po letech nezodpovědného zadlužování (zejména vůči Číně) není Zambie od podzimu 2020 schopna dostát svým závazkům vůči mezinárodním věřitelům. V září 2022 Zambie získala záchranný úvěr Mezinárodního měnového fondu (IMF) v rámci programu tzv. rozšířené úvěrové facility ve výši 978,2 milionu SDR, tj. přibližně 1,3 miliardy amerických dolarů. Prostředky byly uvolňovány postupně v závislosti na plnění podmínek programu IMF (obnovení rozpočtové a dluhové udržitelnosti, zlepšení řízení a transparentnosti dluhu, zvýšení sociálních výdajů, posílení správy veřejných financí, měnové politiky a statistického výkaznictví). Na začátku roku 2026 Zambie však z Programu IMF odstoupila a projevila zájem o jeho renegociaci. Ačkoliv jednání se soukromými věřiteli stále pokračují (podle IMF zbývá dořešit zhruba 8 % pohledávek), v krátkém horizontu se očekává další zadlužování.

I přes zhoršenou ekonomickou situaci pro západní partnery roste geopolitický význam země. Hlavním důvodem jsou velké zásoby mědi a dalších nerostných surovin, zpracovatelský potenciál. Proto se Zambie zdá být na radaru Spojených států amerických i Evropské unie. Pozornost se zaměřuje na zlepšení napojení země na světové obchodní trasy - např. skrze angolský přístav Lobito. V následujících letech by mělo dojít k rozšiřování těžby a zpracovatelského průmyslu, což může nabídnout českým firmám a především investorům nové příležitosti na regionální úrovni.

Rozvojovými prioritami Zambie jsou také modernizace a diverzifikace zemědělství a lesnictví, těžebního průmyslu a cestovního ruchu, zlepšení v zásobování elektřinou a vodou, budování dopravní infrastruktury a rozvoj informačních a komunikačních technologií. Příležitosti pro české firmy lze spatřovat především v dodávkách zařízení a technologií zejména pro obnovitelné zdroje energie, rekultivace, zemědělské mechanizace a chemických přípravků, technologií pro potravinářský průmysl či technologií pro úpravu vody. Příležitosti pro český soukromý a akademický sektor nabízí také rozvojové aktivity ČR, ke kterým má Zambie přístup jako tzv. prioritní země.

Zambijská společnost je v mnoha ohledech stále ještě tradiční a konzervativní. Středoevropana často nepříjemně překvapí zejména nedochvilnost, nedodržování termínů a slibů obecně či obtížné jednání s úřady. Všudypřítomným problémem je korupce.

CzechTrade	ne
Czechinvest	ne
Ekonomika	2025
Nominální HDP (mld. USD)	32,18
Hospodářský růst (%)	5,5
Inflace (%)	12,8
Nezaměstnanost (%)	N/A

Kapitoly a podkapitoly:

1 Základní informace o teritoriu

- 1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi
- 1.2 Zahraniční politika země
- 1.3 Obyvatelstvo

2 Ekonomika

- 2.1 Základní údaje
- 2.2 Veřejné finance a státní rozpočet
- 2.3 Bankovní systém
- 2.4 Daňový systém

3 Obchod a investice

- 3.1 Obchodní vztahy
- 3.2 Přímé zahraniční investice
- 3.3 FTA a smlouvy
- 3.4 Rozvojová spolupráce
- 3.5 Perspektivní obory (MOP)

4 Kultura obchodního jednání

- 4.1 Úvod
- 4.2 Oslovení
- 4.3 Obchodní schůzka
- 4.4 Komunikace
- 4.5 Doporučení
- 4.6 Státní svátky

5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

- 5.1 Vstup na trh
- 5.2 Formy a podmínky působení na trhu
- 5.3 Marketing a komunikace
- 5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví
- 5.5 Trh veřejných zakázek
- 5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů
- 5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria
- 5.8 Zaměstnávání občanů z ČR
- 5.9 Veletrhy a akce

6 Kontakty

- 6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu
- 6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)
- 6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

1 Základní informace o teritoriu

Podkapitoly:

[1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi](#)

[1.2 Zahraniční politika země](#)

[1.3 Obyvatelstvo](#)

1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi

Oficiální název státu: Zambijská republika (Republic of Zambia)

Zambie je vnitrozemským africkým státem s rozlohou 752 614 km². Sousedí s Angolou, Konžskou demokratickou republikou, Malawi, Mosambikem, Namibií, Tanzanií, Zimbabwou a Botswanou. Zambie, dříve Severní Rhodesie, získala nezávislost na Velké Británii v roce 1964.

Z hlediska politického systému je Zambie unitární republikou prezidentského typu s pluralistickým systémem více politických stran. Zákonodárnou moc má jednokomorové Národní shromáždění. Do něj je 156 poslanců voleno přímo, maximálně 10 je jmenováno. V roce 2026 však proběhla ústavní reforma, která výrazně změnila volební model a složení Národního shromáždění. V návaznosti na volby, které proběhnou v srpnu 2026, bude Národní shromáždění tvořeno 211 poslanci, prezident si zachová pravomoc jmenovat až 10 poslanců. Všeobecné volby se konají každých 5 let (prezidentské, parlamentní i komunální). Prezident je hlavou státu i vlády.

Politická scéna v Zambii je od roku 2021 relativně stabilní, přesto však zůstává výrazně polarizovaná. Vítězství opoziční strany UPND a zvolení Hakainde Hichilemy prezidentem znamenalo zásadní politickou změnu po období rostoucího autoritářství a omezení občanských svobod. Současná vláda deklaruje návrat k principům právního státu, důraz na boj proti korupci, zlepšení podnikatelského prostředí a obnovení důvěry zahraničních partnerů.

Přetrvávajícím strukturálním problémem Zambie zůstává korupce. Po výrazném zhoršení situace v letech 2017–2019 se po nástupu vlády Hakainde Hichilemy v roce 2021 zaznamenalo mírné zlepšení, které se však ukázalo být neudržitelné. Podle Indexu vnímání korupce Transparency International dosáhla Zambie v roce 2024 skóre 39 bodů ze 100 a umístila se na 92. místě ze 180 hodnocených zemí. V roce 2025 došlo k opětovnému zhoršení, kdy skóre kleslo na 37 bodů a země se propadla na 99. místo. To naznačuje přetrvávající systémové slabiny a omezený dopad protikorupčních opatření.

Složení vlády Zambie:

- 1 Prezident – Hakainde Hichilema
- 1 Viceprezidentka – Mutale Nalumango

Klíčoví ministři:

- 1 Ministr obrany – Ambrose Lwiji Lufuma
- 1 Ministr vnitra a vnitřní bezpečnosti – Jacob Jack Mwiimbu
- 1 Ministr zahraničních věcí a mezinárodní spolupráce – Mulambo Haimbe
- 1 Ministr financí a národního plánování – Situmbeko Musokotwane
- 1 Ministr energetiky – Makozo Chikote
- 1 Ministr rybolovu a hospodářských zvířat – Peter Chibwe Kapala
- 1 Ministr zdravotnictví – Alex Katakwe
- 1 Ministr školství – Douglas Munsaka Syakalima
- 1 Ministryně práce a sociálního zabezpečení – Brenda Mwika Tambatamba
- 1 Ministr spravedlnosti – Princess Kasune
- 1 Ministr půdy a přírodních zdrojů – Sylvia Masebo
- 1 Ministr dopravy a logistiky – Frank Tayali
- 1 Ministr infrastruktury, bydlení a městského rozvoje – Charles Milupi
- 1 Ministr technologie a vědy – Felix C. Mutati
- 1 Ministr místní správy a rozvoje venkova – Gift Sialubalo
- 1 Ministr cestovního ruchu – Rodney Sikumba
- 1 Ministr pro rozvoj malých a středních podniků – Mufenelo Malama
- 1 Ministr informací a médií – Cornelius Mweetwa
- 1 Ministr zelené ekonomiky a životního prostředí – Mike Mposha
- 1 Ministr dolů a nerostů – Paul C. C. Kabuswe
- 1 Ministr zemědělství – Reuben Mtolo Phiri
- 1 Ministr obchodu – Chipoka Mulenga
- 1 Ministr mládeže, sportu a umění – Elvis Chishala Nkandu
- 1 Ministryně pro komunitní rozvoj a sociální služby – Doreen Mwamba
- 1 Ministr rozvoje vodních zdrojů a sanitace – Collins Nzovu

1.2 Zahraniční politika země

Zambie je členem řady významných mezinárodních a regionálních organizací, mezi něž patří OSN, Africká unie, Commonwealth, Mezinárodní měnový fond, Světová banka, Africká rozvojová banka, Jihoafrické rozvojové společenství (SADC) a Společný trh východní a jižní Afriky (COMESA), jehož hlavní sídlo se nachází v Lusace. Na multilaterální scéně je Zambie spíše umírněně aktivní a svou zahraničněpolitickou angažovanost dlouhodobě soustředí především na regionální spolupráci. V oblasti obchodu ratifikovala jak dohodu o Tripartitní zóně volného obchodu (COMESA–SADC–EAC), tak dohodu o Africké kontinentální zóně volného obchodu (AfCFTA), jejichž praktická implementace zatím postupuje jen omezeně.

Vztahy s Evropskou unií se po změně vlády v roce 2021 stabilizovaly a postupně se zlepšují. Zatímco v minulosti byly zatíženy korupčními skandály, slabou správní kapacitou a omezeným politickým dialogem, současná vláda klade důraz na boj proti korupci, reformu veřejných financí a obnovu důvěry mezinárodních partnerů. Jednání o dohodě o hospodářském partnerství (EPA) však dosud nebyla završena a Zambie nadále patří mezi státy regionu SADC, které k dohodě nepřistoupily. Země nicméně pokračuje ve využívání bezcelního a bezkvótového přístupu na trhy EU v rámci iniciativy Everything But Arms.

Významným a dlouhodobě aktivním partnerem Zambie zůstává Čína, jejíž vliv je spojen zejména s rozsáhlým financováním infrastrukturních projektů realizovaných čínskými firmami. Tyto závazky přispěly k výraznému nárůstu veřejného dluhu a k platební neschopnosti země vyhlášené v roce 2020. Současná vláda část projektů přehodnotila či pozastavila a klíčovou otázkou vzájemných vztahů zůstává restrukturalizace dluhu. Čína zároveň patří mezi země s největším počtem působících zahraničních společností v Zambii v rámci afrického kontinentu.

Vztahy se Spojenými státy se v posledních letech zhoršily. Po počátečním očekávání výrazného zlepšení spolupráce po volbách v roce 2021 vyjádřila americká strana rostoucí nespokojenost s vývojem v oblasti právního státu, ochrany lidských práv, svobody projevu a zacházení s opozicí a médií. Tyto výhrady podle oficiálního narativu USA vyústily v rozhodnutí ukončit, v některých sektorech zásadně omezit rozvojovou spolupráci se zambijskou vládou. Další prohlubování bilaterálních vztahů zůstává ze strany USA podmíněno zajištěním přístupu ke kritickým nerostným surovinám a konkrétním pokrokem v oblasti institucionálních reforem a demokratického vládnutí.

Hlavní strategickou prioritou zambijské vlády je diverzifikace zahraničních ekonomických partnerů a přilákání nových investorů. V tomto rámci se postupně rozvíjejí vztahy se státy Perského zálivu, Indií, Tureckem a Izraelem, zejména v oblastech zemědělství, energetiky, infrastruktury a zpracovatelského průmyslu.

1.3 Obyvatelstvo

Zambie čelí dlouhodobě velmi dynamickému demografickému vývoji. Roční tempo růstu populace se pohybuje okolo 2,8–2,9 %, což řadí zemi mezi demograficky nejrychleji rostoucí státy světa. Při zachování současných trendů se předpokládá, že počet obyvatel do roku 2050 vzroste přibližně na 40 milionů, což bude představovat značnou zátěž pro infrastrukturu, veřejné služby i trh práce. K začátku roku 2024 se počet obyvatel odhadoval na zhruba 20,8 milionu, přičemž hustota zalidnění zůstává relativně nízká, kolem 29 obyvatel na km².

Zambijská populace je velmi mladá. Děti do 14 let tvoří přibližně 46 % obyvatelstva, zatímco produktivní věková skupina 15–64 let představuje zhruba 52 %. Podíl osob starších 65 let činí pouze okolo 2–3 %. Ekonomicky aktivní obyvatelstvo se odhaduje přibližně na 10 milionů lidí, avšak vysoký populační přírůstek vytváří silný tlak na tvorbu pracovních míst, vzdělávací systém a sociální infrastrukturu.

Etnicky je Zambie výrazně homogenní africký stát, zároveň však velmi rozmanitý. Žije zde více než 70 etnických skupin, přičemž přibližně 99,5 % obyvatel tvoří původní africké kmenové populace. Mezi největší skupiny patří Bemba (cca 21 %), Tonga (13–14 %), Chewa (7 %), Lozi (necelých 6 %) a Nsenga (přibližně 5 %), zastoupeny jsou však i desítky menších etnik. Ekonomicky významné, i když početně malé, jsou menšiny indického, libanonského, zimbabwského a jihoafrického původu, které hrají výraznou roli zejména v obchodě a službách.

Z hlediska náboženského vyznání je Zambie převážně křesťanskou zemí. Přibližně 90–92 % obyvatel se hlásí ke křesťanství, především k protestantským církvím, dále ke katolické církvi a k různým africkým křesťanským směrům. Muslimové tvoří zhruba 3 % populace, další 3 % připadá na jiná náboženství, zejména hinduismus a buddhismus, a asi 2 % obyvatel se hlásí k tradičním místním náboženským systémům.

2 Ekonomika

Podkapitoly:

[2.1 Základní údaje](#)

[2.2 Veřejné finance a státní rozpočet](#)

[2.3 Bankovní systém](#)

[2.4 Daňový systém](#)

2.1 Základní údaje

Zambie je od listopadu 2020 v režimu platební neschopnosti vůči zahraničním věřitelům. V září 2022 vstoupila do programu Mezinárodního měnového fondu (IMF) v celkové výši 978,2 milionu SDR (cca 1,3 mld. USD), jehož cílem bylo stabilizovat veřejné finance, obnovit důvěru investorů a vytvořit rámec pro restrukturalizaci dluhu. Program byl nastaven s přísnými fiskálními podmínkami a pouze postupným uvolňováním prostředků.

Na začátku roku 2025 se však zambijská vláda rozhodla od programu IMF odstoupit, především s cílem získat větší manévrovací prostor pro veřejné výdaje v období před parlamentními a prezidentskými volbami v roce 2026. Vláda sice deklaruje záměr vyjednat s IMF nový program, který by lépe reflektoval rozvojové potřeby země a investice do infrastruktury a energetiky, avšak její současné kroky jsou vnímány jako fiskálně rizikové. Odstoupení od programu oslabilo rozpočtovou disciplínu i důvěru části mezinárodních partnerů.

Proces restrukturalizace dluhu zůstává neukončený, podle IMF však chybí uzavřít dohody pouze s 8 % věřitelů. Z více než 12 miliard USD zahraničního veřejného dluhu připadá více než třetina na Čínu. Dohoda z června 2023 s oficiálními bilaterálními věřiteli pokrývá méně než polovinu celkových závazků a jednání se soukromými věřiteli, zejména držiteli eurobondů a dalšími čínskými subjekty, postupují pomalu. Nevyřešená dluhová situace nadále omezuje přístup Zambie na kapitálové trhy a brzdí plnou ekonomickou obnovu.

Ekonomický vývoj v roce 2024 a na začátku roku 2025 byl negativně ovlivněn extrémním suchem spojeným s jevem El Niño. Propad zemědělské produkce a nedostatek vody pro hydroelektrárny vedly k výraznému zpomalení hospodářského růstu a k energetické krizi. Inflace se v roce 2024 dostala nad 15 % a měnová politika zůstává restriktivní. Zambijská kwacha výrazně oslabil a centrální banka opakovaně zasahovala na devizovém trhu.

Rizikovým faktorem zůstává aktuální energetická politika vlády. Zambie v roce 2025 vyrábí z hydroelektráren více elektřiny, než odpovídá skutečnému přítoku vody do nádrží, což krátkodobě zmírňuje energetické výpadky, avšak výrazně zvyšuje zranitelnost systému. Pokud by se sucho opakovalo, hrozí opětovné zavedení restriktivních opatření, rozsáhlé výpadky dodávek elektřiny a negativní dopad na průmysl, těžbu a celkový ekonomický výkon.

Zambijská ekonomika zůstává málo diverzifikovaná a silně závislá na těžbě mědi, která tvoří více než 70 % exportních příjmů, a na klimaticky citlivém zemědělství. K dlouhodobým strukturálním problémům patří nedostatečná infrastruktura, nízká mechanizace, omezené zavlažování a nedostatek kvalifikované pracovní síly. Vedle těžby se relativně dynamicky rozvíjí cestovní ruch, který se stal třetím nejvýznamnějším sektorem ekonomiky, avšak jeho potenciál je rovněž podmíněn stabilní energetickou a makroekonomickou situací.

Ukazatel	2023	2024	2025	2026	2027
Růst HDP (%)	5,37	4,04	5,5	6	6
HDP/obyv. (USD/PPP)	4076,94	4225,24	4458,27	4727,23	4983,16
Inflace (%)	10,88	14,99	12,8	7,3	6,9
Nezaměstnanost (%)	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Export zboží (mld. USD)	10,49	11,21	11,8	13,36	14,76
Import zboží (mld. USD)	10,17	11,19	13,28	13,96	14,99
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	1,37	1,3	1,76	2,71	3,68
Průmyslová produkce (% změna)	0,87	3,52	8,11	7,16	7,41
Populace (mil.)	20,72	21,320	21,91	22,52	23,14
Konkurenceschopnost	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Exportní riziko OECD	N/A	7	7	7	N/A

Zdroj: EIU, OECD, IMD

2.2 Veřejné finance a státní rozpočet

Zambie v posledních letech hospodařila s vysokými rozpočtovými schodky, které v letech 2020 a 2021 přesáhly 10 % HDP. Od roku 2022 došlo k postupnému snižování deficitu v souvislosti s fiskální konsolidací v rámci programu Mezinárodního měnového fondu. V roce 2023 činil schodek státního rozpočtu přibližně 7 % HDP a v roce 2024 se snížil na -6,4 % HDP, přestože ekonomiku negativně zasáhlo extrémní sucho, zemědělská neúroda a energetická krize.

V roce 2025 došlo k dalšímu mírnému zlepšení fiskální pozice a schodek rozpočtu klesl na zhruba -5,2 % HDP. Toto zlepšení však probíhalo v kontextu zásadní změny fiskální politiky, neboť vláda na začátku roku 2025 odstoupila od programu IMF s cílem uvolnit si prostor pro vyšší veřejné výdaje před volbami v roce 2026. Ačkoli Zambie deklaruje záměr vyjednat s IMF nový program lépe reflektující její rozvojové ambice, současné kroky naznačují oslabení fiskální disciplíny a zvýšené riziko opětovného zhoršení rozpočtové pozice.

Celkový zahraniční veřejný dluh dosáhl ke konci roku 2024 přibližně 121 % HDP. V roce 2025 se v důsledku pokračující restrukturalizace a růstu HDP snížil na zhruba 92 % HDP, přesto však zůstává vysoký a proces restrukturalizace není dosud plně uzavřen. To nadále omezuje přístup země k externímu financování.

Saldo běžného účtu, které se v roce 2024 zhoršilo kvůli výpadkům těžby a růstu dovozu potravin, se v roce 2025 opět dostalo do přebytku (cca 0,6 mld. USD), zejména díky oživení exportů mědi a dalším příznivým cenám kovů. Devizové rezervy ke konci roku 2024 činily 4,31 mld. USD a v roce 2025 zůstaly relativně stabilní.

Významným rizikem zůstává energetická politika. Vláda v roce 2025 vyrábí z hydroelektráren více elektřiny, než odpovídá dlouhodobě udržitelnému přítoku vody. Pokud by se opakovalo sucho, hrozí návrat energetických restrikcí a negativní dopad na průmysl, těžbu i celkový ekonomický růst.

Veřejné finance	2025
Saldo státního rozpočtu (% HDP)	-5,2
Veřejný dluh (% HDP)	92,47
Bilance běžného účtu (mld. USD)	0,57
Daně	2026
PO	N/A
FO	N/A
DPH	N/A

2.3 Bankovní systém

Bankovní sektor v Zambii je liberalizován. Funkci bankovního dohledu a řízení monetární politiky má centrální banka – [Bank of Zambia](#).

Měnová politika byla v letech 2023–2024 výrazně zpřísněna v reakci na vysokou inflaci, oslabení měny a makroekonomickou nestabilitu spojenou s dluhovou krizí, suchem a energetickými výpadky. Po sérii zvýšení úrokových sazeb dosáhla základní úroková sazba v roce 2025 úrovně 14,5 %. V únoru 2026 centrální banka přistoupila k jejímu snížení na 13,5 %, což odráží postupné zpomalování inflace, avšak měnová politika zůstává nadále restriktivní.

Úrokové sazby komerčních úvěrů jsou dlouhodobě velmi vysoké. U podnikatelských úvěrů se běžně pohybují výrazně nad 25 % p. a., což zásadně omezuje investiční aktivitu domácích firem, zejména malých a středních podniků. Ještě nákladnější jsou úvěry poskytované mikrofinančními institucemi, na které jsou odkázány domácnosti a mikropodniky bez přístupu k bankovnímu financování. Tyto instituce plní důležitou sociální funkci, avšak extrémně vysoké úrokové sazby představují zvýšené riziko předlužení nízkopříjmových skupin obyvatelstva.

Níže je uveden přehled nejvýznamnějších bank v zemi. S výjimkou Zambia National Commercial Bank se jedná o dceřiné společnosti nadnárodních skupin. Všechny tyto banky poskytují standardní spektrum služeb, vč. akreditivů.

[Zambia National Commercial Bank Plc \(ZANACO\)](#) – na rozdíl od ostatních níže uvedených se jedná o čistě zambijskou banku, má nejvyšší objem aktiv ze všech bank v zemi

[Standard Chartered Bank Zambia Plc](#) – nejstarší banka v zemi

[FNB Zambia](#)

[ABSA Zambia](#)

[Stanbic Bank Zambia](#)

Internetové a mobilní bankovníctví je v Zambii široce rozšířené a bezhotovostní platby jsou běžné zejména ve větších městech, hotelech a obchodních centrech. Zároveň však v posledních letech přibýly případy zneužití platebních karet, zejména při výběrech z bankomatů, a proto je při bezhotovostních transakcích nutná zvýšená obezřetnost.

2.4 Daňový systém

Daňový systém v Zambii je dlouhodobě považován za nepřehledný a málo předvídatelný. V posledních letech byl opakovaně upravován ad hoc politickými rozhodnutími, často bez dostatečné konzultace se soukromým sektorem. Nejznámějším příkladem byla snaha vlády nahradit daň z přidané hodnoty daní z prodeje, která byla po silné kritice podnikatelského prostředí opuštěna. Dalšími projevy daňové nestability bylo dočasné zrušení DPH na vybrané položky a opakované pozastavování spotřební daně z pohonných hmot ve snaze tlumit růst cen a sociální nespokojenost. I současná vláda je za časté zásahy do daňového systému kritizována jako málo konzistentní.

Za výběr daní (a cel) je v Zambii zodpovědná Zambia Revenue Authority, na jejímž webu lze najít podrobné informace k jednotlivým druhům daní.

Základní sazba daně z příjmů právnických osob činí od roku 2022 30 %. Vyšší sazba 35 % se nadále uplatňuje pouze v sektoru telekomunikací. Preferenční sazby platí pro vybraná odvětví: zemědělství a výrobu potravin (10 %), vývoz tzv. netradičních komodit, tedy všech kromě mědi a kobaltu (15 %), činnosti související s charitativními aktivitami (15 %) a výrobu chemických hnojiv (15 %). Pro výrobní společnosti působící ve zvláštních ekonomických zónách a průmyslových parcích platí daňové pobídky, zejména postupné zdanění zisku z exportu až od jedenáctého roku provozu.

Daň z příjmů fyzických osob je vybírána prostřednictvím systému PAYE a uplatňuje se progresivní sazba. K roku 2025 zůstává v platnosti struktura zavedená v roce 2024, kdy jsou příjmy do 4 800 ZMW měsíčně osvobozeny, pásmo 4 801–6 800 ZMW je zdaněno sazbou 20 %, 6 801–8 900 ZMW sazbou 30 % a příjmy nad 8 900 ZMW sazbou 37 %.

Standardní sazba DPH činí 16 %. Od DPH jsou osvobozeny základní potraviny, vstupy pro zemědělství, zdravotnictví a školství, vybrané dopravní a vodohospodářské služby a prodej půdy a obytných nemovitostí. Srážková daň z úroků a dividend činí 15 % pro rezidenty a 20 % pro nerezidenty, přičemž úroky z bankovních účtů fyzických osob u regulovaných bank zůstávají nadále od daně osvobozeny.

3 Obchod a investice

Podkapitoly:

[3.1 Obchodní vztahy](#)

[3.2 Přímé zahraniční investice](#)

[3.3 FTA a smlouvy](#)

[3.4 Rozvojová spolupráce](#)

[3.5 Perspektivní obory \(MOP\)](#)

3.1 Obchodní vztahy

Obchodní vztahy s ČR

Úroveň vzájemné obchodní výměny je nízká, ČR si nicméně dlouhodobě udržuje aktivní saldo. Mezi hlavní vývozní položky ČR patří elektrosoučástky, čipy, části strojů, přípravky pro výživu zvířat. Dovozy ze Zambie dominují feroslitiny, dalšími položkami jsou dřevo, citrusy, řezané květiny či káva.

	2021	2022	2023	2024	2025
Import z ČR (mld. CZK)	0,04	0,09	0,07	0,14	0,11
Export do ČR (mld. CZK)	0,01	0,06	0,03	0,01	0,01
Saldo s ČR (mld. CZK)	0,03	0,03	0,04	0,14	0,11

Zdroj: ČSÚ

TOP 5 položek importu z ČR

SITC 3	Název zboží	Hodnota (mil. CZK)	Podíl z celku (%)
752	Zařízení k automat. zpracování dat, jednotky periferní	32	29,6 %
081	Krmiva pro zvířata (kromě nemletých obilnin)	30	27,8 %
593	Výbušniny a výrobky pyrotechnické	12	11,1 %
874	Přístroje měřicí, kontrolní, analyzační, řídicí j. n.	10	9,3 %
891	Zbraně a munice	4	3,7 %

Zdroj: ČSÚ

TOP 5 položek exportu do ČR

SITC 3	Název zboží	Hodnota (mil. CZK)	Podíl z celku (%)
671	Železo surové, houbovité, zrcadlovina, feroslitiny ap.	3	60,0 %
667	Perly, drahokamy, polodrahokamy surové, opracované	2	40,0 %
292	Suroviny rostlinného původu j. n. (bambus, semena ap.)	0	0,0 %
541	Léčiva, vyr. farmaceut. (ne antibiotika, hormony ap.)	0	0,0 %
743	Čerpadla (ne na kapaliny), kompresory, ventilátory ap.	0	0,0 %

Zdroj: ČSÚ

Obchodní vztahy s EU

Země EU nepatří mezi hlavní dovozní či vývozní obchodní partnery Zambie. Z pohledu EU je Zambie méně významným trhem. Bilance vzájemného obchodu byla v posledních letech víceméně vyrovnaná.

	2021	2022	2023	2024	2025
Import z EU (mil. EUR)	304,3	434,8	340,2	415,3	428,2
Export do EU (mil. EUR)	336,1	491,4	325,8	327,3	351,3
Saldo s EU (mil. EUR)	31,8	56,6	-14,4	-88	-76,9

Zdroj: Evropská komise

Obchodní vztahy se zeměmi mimo EU

Mezi dovozci do Zambie dominuje Jihoafrická republika s téměř třetinovým podílem na celkovém dovozu, následují Čína, Indie a Spojené arabské emiráty. Vývoz ze Zambie, jehož hlavními položkami jsou měď, další nerostné suroviny a zemědělské komodity, směřuje zejména do dalších zemí jihoafrického regionu a Číny.

	2021	2022	2023	2024	2025
Import ze zemí mimo EU (mil. USD)	7113,78	9196,51	10383,33	11475,44	N/A
Export do zemí mimo EU (mil. USD)	10799,65	11482,07	10482,47	11363,8	N/A
Saldo se zeměmi mimo EU (mil. USD)	3685,87	2285,56	99,15	-111,64	N/A

Zdroj: EIU, Eurostat

3.2 Přímé zahraniční investice

Celkový objem přímých zahraničních investic v Zambii byl v posledních letech značně kolísavý, avšak v souhrnu spíše rostoucí. Po propadu v období pandemie a dluhové krize se příliv investic obnovil zejména v letech 2022–2024, a to především díky vysokým cenám mědi, rostoucímu zájmu o kritické suroviny a částečnému zlepšení regulatorního rámce. Největší podíl zahraničních investic historicky i nadále směřuje do těžebního sektoru, který zůstává klíčovým pilířem ekonomiky.

Mezi hlavní investory patří Čína, Kanada, Austrálie, Velká Británie a USA. Od roku 2023 však rychle roste i význam států Perského zálivu, zejména Spojených arabských emirátů, se zaměřením na energetiku, zemědělství a logistiku. Významnou roli sehrály také infrastrukturní projekty, které byly v poslední dekádě převážně realizovány čínskými firmami a financovány úvěrově.

Z hlediska sektorů směřovala v posledních pěti letech většina investic do energetiky (cca 40 %), zpracovatelského průmyslu (30 %) a těžby (15–20 %). Vnímání Zambie jako investiční destinace se po roce 2021 zlepšilo, v roce 2025 však čelí zvýšené nejistotě kvůli oslabení fiskální disciplíny a odklonu od programu IMF. České investice v Zambii evidovány jsou v omezeném objemu; příležitosti lze spatřovat zejména v zemědělství, obnovitelných zdrojích energie, zdravotnictví, těžbě a cestovním ruchu

3.3 FTA a smlouvy

Smlouvy s EU

Zambie má v rámci iniciativy „Everything but Arms“ výhodu bezcelního dovozu zboží na evropské trhy bez množstevního omezení. Pokračují jednání o dohodě o hospodářském partnerství (Economic Partnership Agreement, EPA) mezi EU a zeměmi Jihoafrického rozvojového společenství (SADC), k podpisu dohody však zatím nedošlo; Zambie se řadí mezi země regionu SADC, které svůj podpis k prozatímní EPA nepřipojily.

Smlouvy s ČR

Smluvní základna mezi Zambií a ČR obsahuje pouze smlouvy z doby před nezávislostí Zambie, případně z 80. let. 20. stol., s minimálním významem pro obchodně-ekonomickou spolupráci:

- 1 Dohoda mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Zambijské republiky o spolupráci v oblasti zdravotnictví a lékařských věd (1987)
- 1 Dohoda o kulturní spolupráci mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Zambijské republiky (1980)
- 1 Dodatková úmluva o civilním řízení soudním mezi Republikou československou a Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irsku (1935)
- 1 Smlouva mezi Republikou československou a Spojeným královstvím Velké Británie a Irsku o právní pomoci ve věcech občanských (1924)
- 1 Smlouva mezi Republikou československou a Spojeným královstvím Velké Británie a Irsku o vzájemném vydávání zločinců (1926)

Pomalou tvorbu smluvní základny se Zambie snaží kompenzovat důrazem na uzavírání nejrůznějších memorand o spolupráci, které však nejsou nikterak závazné. Konkrétně se jedná o Memorandum o rozvojové spolupráci, Memorandum o programu MEDEVAC a Memorandum o spolupráci ve zdravotnickém sektoru. Tento druh úmluv se Zambií stále častěji uzavírají také soukromé společnosti či realizátoři rozvojových aktivit.

3.4 Rozvojová spolupráce

Zambie je příjemcem rozvojové pomoci a jednou z prioritních zemí zahraniční rozvojové spolupráce ČR. Program ČR-Zambie platný pro léta 2018 – 2023 se zaměřoval na zemědělství a rozvoj venkova především v odlehlé a málo rozvinuté Západní provincii.

Rozvojový program pro roky 2024-2030 do mezi sektory působnosti zahrne také inkluzivní společenský rozvoj (vč. zdravotnictví) a rozvoj státní správy a veřejné společnosti. V souvislosti s programem bilaterální rozvojové spolupráce ČR v Zambii také realizuje či realizovala také trilaterální rozvojové projekty (nejčastěji s agenturami OSN), program B2B České rozvojové agentury, program Aid4Trade Ministerstva průmyslu a obchodu ČR, projekty UNDP Challenge Fund, vázaný peněžní dar, projekty pomáhající budovat kapacity zambijských vysokých škol nebo také například malé lokální projekty. Zambijské studenty mají možnost ucházet se o česká rozvojová stipendia pro studium na českých vysokých školách. Více informací lze stránkách příslušných ministerstev nebo České rozvojové agentury.

Česká republika nad rámec tradiční bilaterální rozvojové spolupráce od konce roku 2023 v Zambii realizuje také společný rozvojový projekt EU a Týmu Evropa. Díky tomuto projektu český soukromý a akademický sektor přispívá k rozvoji mapování krajiny a lesnictví.

Čeští podnikatelé a investoři v Zambii mohou díky programu Národní rozvojové banky Záruka zahraniční rozvojové spolupráce získat záruku za úvěr až do 80 % jistiny úvěru do výše 50 mil. Kč s dobou ručení až 8 let

3.5 Perspektivní obory (MOP)

► Zemědělství a potravinářství

Zambie disponuje rozsáhlými přírodními zdroji pro rozvoj zemědělství. Zemědělský sektor je však málo diverzifikovaný a vyznačuje se nízkou efektivitou v důsledku roztržitosti produkce a nedostatku mechanizace. Roste nicméně počet velkých komerčních farem, na jejichž rozvoj vláda v roce 2022 získala úvěr Světové banky ve výši téměř 7 mld. Kč. Do rozvoje zemědělství a potravinářství také každoročně putuje přes 500 mil. Kč v rámci rozvojové pomoci od zahraničních dárců. Existuje poptávka po širokém spektru zemědělské techniky, zavlažovacích systémech i technologiích pro potravinářský zpracovatelský průmysl, jako jsou balicí a plnicí stroje, chladicí a mrazicí technika aj.

► Energetika

Podle odhadů vzroste poptávka po elektrické energii v Zambii do roku 2040 o 95 %, což si vyžádá investice ve výši přes 300 mld. Kč. Naprostá většina vyrobené elektřiny pochází z pěti hlavních hydroelektráren. Z důvodu změny klimatu a snížení dešťových srážek je však důraz stále častěji kladen na diverzifikaci zdrojů energie. Zambie má příhodné přírodní podmínky zejména pro rozvoj solární energetiky, která aktuálně představuje pouze asi 3 % z celkové instalované kapacity 3 400 MW. Pro české dodavatele se nabízejí možnosti uplatnění v dodávkách zařízení a technologií zejména pro solární a vodní, případně i větrné elektrárny, včetně ostrovních řešení. Poptávka je také po naftových generátorech a solárních invertorech.

► Těžební a ropné technologie

Těžební průmysl zajišťuje více než 80 % celkových exportních příjmů Zambie. Země je jedním z největších světových producentů mědi. Cílem vlády je zvýšit produkci z dnešních asi 700 tis. tun ročně na 3 mil. tun do roku 2031. Rozšiřuje se i těžba dalších nerostů (nikl, kobalt, mangan, zlato aj.). S rostoucí světovou poptávkou po vzácných kovech se chystají se významné investice do důlních provozů. Uplatnit se v nich mohou dodavatelé nabízející důlní technologie pro hlubinnou i povrchovou těžbu, dopravní systémy i zařízení pro zpracování rud. Perspektivní oblastí je také geologický průzkum.

► Stavebnictví

V souvislosti s rychlým růstem obyvatelstva, urbanizace a hospodářským rozvojem zažívá sektor stavebnictví v Zambii v posledních letech rozmach. Odhaduje se, že v zemi aktuálně chybí nejméně 1,7 milionu bytových jednotek. Značné investice v souvislosti s geopoliticky významnými projekty přislíbili západní partneři značné investice do dopravní, energetické telekomunikační infrastruktury a průmyslových staveb. Potenciál pro uplatnění českých firem existuje v oblasti komponentů pro inženýrské sítě, elektroinstalace, různého vnitřního vybavení budov, případně i stavebních dílů.

► Voda a životní prostředí

Přibližně 35 % obyvatel Zambie (6,5 mil.) stále nemá přístup k nezávadné pitné vodě a 67 % obyvatel není napojeno na kanalizaci. Realizují se proto rozsáhlé investice do vodních vrtů, úpraven vody a čistíren odpadních vod. Uplatnění v Zambii naleznou technologie cirkulární ekonomiky, produkty a služby využitelné při mapování životního prostředí a vodních zdrojů. Příležitosti pro české výrobce lze spatřovat také v oblasti technologií na úpravu vody a vodních filtrů. Značný potenciál představuje také zpracování a využití odpadu. Značná část z projektů v oblasti životního prostředí je financována zahraničními donory (vč. Evropské unie a České republiky).

► Zdravotnictví a farmacie

Zambie čelí výzvám v oblasti zdravotní péče, s přibližně 18 % obyvatel žijících více než 5 km od nejbližšího zdravotnického zařízení. Zdravotnická zařízení jsou extrémně podfinancovaná a zastaralá. Zambie usiluje o zvýšení investic a zkvalitnění zdravotní infrastruktury, včetně stavby nových nemocnic a klinik, obzvláště v rurálních oblastech. Existuje poptávka po lékařských přístrojích, zdravotnickém vybavení, farmaceutických produktech a službách veřejného zdraví.

[Mapa globálních oborových příležitostí](#)

4 Kultura obchodního jednání

Podkapitoly:

[4.1 Úvod](#)

[4.2 Oslovení](#)

[4.3 Obchodní schůzka](#)

[4.4 Komunikace](#)

[4.5 Doporučení](#)

[4.6 Státní svátky](#)

4.1 Úvod

Zambijská společnost si v mnoha ohledech zachovává tradiční rysy, které se promítají i do obchodního prostředí. Zahraniční partneři mohou v praxi narážet na nižší míru dochvilnosti, časté posuny termínů a obecně méně předvídatelné plnění závazků. Administrativní procesy bývají zdlouhavé a jednání s úřady může být komplikované. Rizikem zůstává i korupce, přestože vláda deklaruje snahu o její omezování.

4.2 Oslovení

Styl komunikace je oproti středoevropským zvyklostem formálnější a klade důraz na zdvořilost. Při osobním setkání je obvyklé pozdravit všechny přítomné a případně se představit. Pozdrav probíhá zpravidla podáním ruky, v tradičnějším prostředí (zejména na venkově) se může objevit i zdvořilá forma lehkého tlesknutí do dlaní. Oslovení se běžně používá s příjmením („Mr./Mrs. X“), vhodné je zohlednit akademické tituly či pracovní funkce. Součástí úvodu bývá zdvořilostní konverzace („How are you?“) a zájem o zdraví partnera a jeho rodiny. Neformální konverzace („small talk“) je běžnou součástí jednání. V obchodním styku se stále používají i klasické papírové vizitky.

Zároveň je vhodné počítat s tím, že v zambijském prostředí existuje poměrně úzká hranice mezi formálním a neformálním stylem komunikace. Zatímco při oficiálních vystoupeních a prvních jednáních převažuje vysoká míra formálnosti, při dlouhodobější spolupráci či osobním vztahu může komunikace přejít do výrazně uvolněnější, místy až žoviální roviny, včetně častého využívání humoru.

4.3 Obchodní schůzka

Při plánování obchodních schůzek je vhodné počítat s obecně nižší mírou dochvilnosti. Termíny jednání bývají poměrně často měněny či odkládány, a to i na poslední chvíli, zejména v případě jednání se státní správou. Doporučuje se proto pracovat s dostatečnou časovou rezervou jak při stanovení začátku, tak délky schůzky. Určitá část partnerů, zejména s mezinárodní zkušeností, může vykazovat vyšší míru časové disciplíny, což souvisí i s přetrvávajícím vlivem britských a anglosaských obchodních zvyklostí.

Schůzky mohou probíhat jak v kanceláři, tak neformálněji u pracovního oběda či večeře. Pozvání do soukromí je spíše výjimečné a přichází v úvahu až po navázání bližšího vztahu. Předávání drobných darů není nezbytné, může však pozitivně přispět k budování vztahů. Nabídka alkoholu při prvním jednání není běžná, a to i s ohledem na konzervativní charakter společnosti a náboženské složení obyvatelstva. Při formálnějších jednáních, zejména za účasti většího počtu místních partnerů nebo zástupců veřejného sektoru, se lze setkat se zahájením modlitbou, případně státní hymnou.

Zambijská společnost vykazuje respekt k věku a společenskému postavení. V některých oblastech, zejména na venkově, přetrvává tradiční rozdělení rolí, zatímco ve městech dochází k postupnému vyrovnávání. Specifickým prvkem jsou tradiční autority (náčelníci), které mohou hrát důležitou roli například při otázkách přístupu k půdě a lokálních vztahů.

V oblasti oblékání se uplatňuje spíše formální styl. Na první jednání se doporučuje obchodní oděv (u mužů oblek s kravatou, s ohledem na klima lehčí materiály), obdobně formální styl je vhodný i pro ženy. Atmosféra samotného jednání však může být méně formální než v Evropě. Fyzický kontakt je omezený, obvykle na podání ruky, přičemž vnímání osobní vzdálenosti může být odlišné od středoevropských zvyklostí.

4.4 Komunikace

Oficiálním jazykem je angličtina, která je standardně používána ve veřejné správě, obchodním styku i vzdělávacím systému. V běžném obchodním prostředí je možné se anglicky domluvit prakticky ve všech hlavních městech a ekonomických centrech, zatímco v odlehlejších venkovských oblastech může být její znalost omezená. Vedle angličtiny se v Zambii používá přibližně 70 místních jazyků, převážně ze skupiny bantu; sedm z nich (bemba, lozi, lunda, kaonda, luvale, tonga a nyanja) má širší využití i ve vzdělávání a administrativě.

Navázání stabilního obchodního vztahu je obvykle časově náročnější a vyžaduje osobní kontakt a budování důvěry, často prostřednictvím opakovaných návštěv. Pro komunikaci lze využít standardní prostředky (e-mail, telefon), je však běžné, že e-mailová komunikace zůstává bez odezvy. V praxi se jako efektivnější ukazuje telefonická komunikace a zejména aplikace WhatsApp, která patří k nejrozšířenějším a nejspolehlivějším nástrojům pro rychlou domluvu s partnery.

4.5 Doporučení

e třeba počítat s tím, že korupce zůstává v zemi významným rizikem. Podle Transparency International se Zambie v žebříčku vnímání korupce (CPI) za rok 2025 umístila přibližně na 99. místě ze zhruba 180 hodnocených zemí se skóre kolem 37 bodů ze 100, což potvrzuje přetrvávající strukturální problémy ve veřejné správě, navzdory deklarovanému úsilí vlády o zlepšení situace.

Administrativní procesy mohou být zdlouhavé, nepřehledné a méně standardizované, včetně častých změn postupů a požadavků. Tyto faktory mohou vytvářet prostor pro korupční jednání, ne vždy však nutně – v řadě případů se jedná spíše o nedostatečnou institucionální kapacitu, nejasné kompetence či nízkou znalost postupů na straně úředníků, což může vést k nutnosti eskalace řešení na vyšší úroveň řízení.

Při jednání s úřady i obchodními partnery je vhodné zachovávat trpělivost a důsledně si ověřovat jednotlivé kroky a závazky. Doporučuje se vyhnout se otevřené kritice politického systému či fungování státních institucí. V komunikaci se často uplatňuje snaha zachovat zdvořilost a vyhnout se přímému odmítnutí.

Negativní odpověď tak nemusí být formulována explicitně, což může vést k nerealistickým očekáváním ohledně schopnosti partnera zajistit určité služby či dodávky. Sliby a časové závazky je proto vhodné posuzovat obezřetně a počítat s možnými prodleními.

4.6 Státní svátky

- | 1. leden – New Year's Day (Nový rok)
- | 8. březen – International Women's Day (Mezinárodní den žen)
- | 12. březen – Youth Day (Den mládeže)
- | Velký pátek, Velikonoční pondělí (pohyblivé)
- | 28. duben - Kenneth Kaunda Day (Den Kennetha Kaundy - prvního prezidenta Zambie)
- | 1. květen – Labour Day (Svátek práce)
- | 25. květen – Africa Day (Den Afriky)
- | první pondělí v červenci – Heroes' Day (Den hrdinů)
- | první úterý v červenci – Unity Day (Den jednoty)
- | první pondělí v srpnu – Farmers' Day (Den zemědělců)
- | 18. říjen – National Day of Prayers, Fasting and Reconciliation (Den modliteb, půstu a smíření)
- | 24. říjen – Independence Day (Den nezávislosti)- hlavní státní svátek
- | 25. prosinec – Christmas Day (1. svátek vánoční)

Pokud svátek připadne na víkend, náhradní volno se zpravidla přesouvá na nejbližší pracovní den (obvykle pondělí). Prezident republiky může zároveň vyhlásit mimořádné dny pracovního volna, například v souvislosti s volbami, inaugurací hlavy státu či státními pohřby.

5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

Podkapitoly:

[5.1 Vstup na trh](#)

[5.2 Formy a podmínky působení na trhu](#)

[5.3 Marketing a komunikace](#)

[5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví](#)

[5.5 Trh veřejných zakázek](#)

[5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů](#)

[5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria](#)

[5.8 Zaměstnávání občanů z ČR](#)

[5.9 Veletrhy a akce](#)

5.1 Vstup na trh

Vstup na zambijský trh je pro české vývozce spojen s určitými nevýhodami, mezi něž patří nízká kupní síla většiny obyvatel, geografická vzdálenost a logistická náročnost, byrokracie, rozšířená korupce, převládající orientace na tradiční (především jihoafrické) dodavatele, neexistence bilaterální smluvní základny a v případě dodávek pro státní subjekty také neuspokojivý stav veřejných financí a riziko platební neschopnosti. Problematická je pojistitelnost exportních úvěrů; v klasifikaci zemí OECD podle teritoriálního rizika se Zambie nachází v 7., tj. nejhorším stupni.

Distribuci zboží v Zambii ztěžuje obtížná dopravní dostupnost řady míst mimo větší města. Zboží je do Zambie většinou dováženo nákladními auty přes přístav v Durbanu a Port Elisabeth (JAR), méně Beira a Nacala (Mosambik), Dar es Salaam (Tanzanie) nebo Walvis Bay (Namibie). S nárůstem geopolitického významu angolského přístavu Lobito se občas objevuje přeprava také přes Angolu. Právě tento koridor by se v následujících desetiletích měl aktivně rozvíjet včetně zamýšleného budoucího napojení na železniční dopravu. Doprava z přístavu může trvat i několik týdnů.

V zemi neexistují žádné překážky přímému prodeji, rychle se rozvíjí e-commerce. Bývá nicméně často výhodnější navázat vztah se spolehlivým místním (případně jihoafrickým) partnerem (dovozcem, distributorem, zástupcem). Spotřební zboží lze na místním trhu uplatnit prostřednictvím distributorů a velkoobchodů či přímo maloobchodních (většinou jihoafrických) řetězců (Shoprite, Spar, PicknPay, Woolworth). Základním rozhodovacím kritériem potenciálních distributorů je ve většině případů cena.

Celní správu vykonává Zambijský finanční úřad – Zambia Revenue Authority (ZRA), na jehož webových stránkách lze najít informace ohledně celních procedur a celní sazebník. ZRA kromě toho vydává i licence pro výrobní podniky osvobozené od některé z forem cel či daní, pro celní sklady a další regulace týkající se dovozu a vývozu zboží. Verdikty ZRA je možno rozporovat prostřednictvím Revenue Appeals Tribunal. Příslušným zákonem, řídicím výběr daní a cel, je Customs and Excise Act. Základními dovozními dokumenty jsou faktura obsahující jména dodavatele a příjemce zboží, název zboží, jednotkovou a celkovou cenu a údaje o množství, osvědčení o původu zboží, lodní nákladový list (Bill of Lading) nebo letecký nákladový list (Air Waybill), balící listy (Packing List). Pro statistické účely je vyplňován formulář Import Declaration Form. ZRA standardně uplatňuje k určení výše cla metodu CIF (Cost, Insurance and Freight). Při porovnávání deklarované hodnoty zboží s podobnými importními případy ale může docházet ze strany celní správy ke komplikacím.

Zhruba řečeno jsou celní sazby rozděleny do tří kategorií. Do první patří suroviny a výrobní prostředky zatížené dovozním clem 0 % – 5 %, do druhé spadají polotovary (cło 15 %) a do třetí pak hotové výrobky zatížené clem až 40 %. Většina zboží je zatížena dovozní DPH ve výši 16 %. Od 1. 1. 2022 se uplatňuje nulová sazba DPH na dovoz řady zemědělských strojů a zařízení (rozmetače hnoje, balíkovače, kombajny, zavlažovací systémy, mixéry na krmiva, granulátory, sušičky na potraviny aj.). Hradí se spotřební daň při dovozu tabákových výrobků (145 %), alkoholických nápojů (obvykle 60 %), pohonných hmot aj. Zvýhodněné tarify jsou uplatňovány na zboží mající původ ve Společném trhu východní a jižní Afriky (Common Market of Eastern and Southern Africa – COMESA) a v Jihoafrickém rozvojovém společenství (Southern African Development Community – SADC).

Pro dovoz některých produktů jsou vyžadovány dodatečné doklady od příslušného úřadu: to se týká dovozu masa (osvědčení Ministerstva rybolovu a hospodářských zvířat); rostlin, semen a ovoce (rostlinolékařské osvědčení Ministerstva zemědělství); potravin a léčiv (osvědčení Ministerstva zdravotnictví, resp. Zambijského úřadu pro regulaci léčiv - Zambia Medicines Regulatory Authority, ZAMRA), střelných zbraní a střeliva (Zambijská policie).

Od cla jsou osvobozeny dovozy léků, veterinárních výrobků, vybavení nemocnic, dále počítačové součástky, hnojiva a osiva, strojní zařízení pro těžební průmysl, zemědělství a chov ryb a zařízení na solární pohon (pouliční lampy, solární regulátory). Další redukce cel jsou možné u některých investičních celků a zařízení a na většinu materiálů a surovin, používaných místním zpracovatelským průmyslem. Do konce roku 2024 je pozastaven výběr cla při dovozu automobilů používaných na safari a turistických autobusů – cílem je podpora cestovního ruchu. Společnosti, které v Zambii investují více než 0,5 mil. USD a operují v prioritních sektorech ekonomického rozvoje definovaných zákonem o Zambijské rozvojové agentuře (zpracovatelský průmysl, výstavba infrastruktury, energetika a vodní hospodářství), společnosti působící ve venkovských oblastech, zvláštních ekonomických zónách nebo průmyslových parcích, jsou po dobu prvních pěti let osvobozeny od placení cel na dovoz výrobního zařízení.

5.2 Formy a podmínky působení na trhu

Základními právními formami podniků v Zambii jsou Private Limited Company (obdoba s.r.o.) s minimálním základním kapitálem 15 000 ZMW a Public Limited Company (a.s.) s minimálním kapitálem 1 mil. ZMW. Nově založený podnik/kancelář by měl mít minimálně jednočlenný místní management, minimálně jeden člen vedení musí mít povolený pobyt v Zambii. Joint venture s místním partnerem je preferovanou (a nejrozšířenější) formou společnosti se zahraniční účastí. Rozvíjí se rovněž franchising (hotelové služby, restaurační služby, výroba nápojů, turistika).

Zambie pro zahraniční investory zřídila tzv. jednotné místo (one stop shop) při Zambia Development Agency (ZDA), které napomůže s vyřízením všech formalit spojených se založením firmy. Prvním krokem je registrace jména a následně společnosti či pobočky v obchodním rejstříku Patents and Companies Registration Agency (PACRA). ZDA je pak potřeba předložit kopii registrace PACRA (Certificate of Incorporation), dále se přikládá společenská smlouva, stanovy (musí mj. obsahovat přesné jméno a sídlo firmy, právní formu, základní kapitál, datum založení, jména všech statutárních zástupců), kopie identifikačních dokladů řídících pracovníků, doklad o registraci plátce daně na Zambia Revenue Authority a pro účely sociálního zabezpečení na National Pension Scheme Authority, podnikatelský plán, doklad o finančních zdrojích a o zajištění místa/půdy pro podnikání.

5.3 Marketing a komunikace

Propagační, marketingový a reklamní trh je celkem standardně rozvinutý a metody se v zásadě neliší od evropských. Veškeré propagační a podobné materiály jsou standardně v anglickém jazyce. Běžnými způsoby jsou inzeráty v tisku, velkoplošné billboardy, reklamní spoty v televizi či rádiu a v posledních letech rychle roste význam reklamy na internetu a sociálních sítích. Lze využít všech hromadných sdělovacích prostředků. Tištěnými médii s největším dosahem jsou: Zambia Daily Mail, The Mast, Times of Zambia, Lusaka Times. Původní monopol státní televize a rozhlasu ZNBC, které vysílají reklamní spoty, je postupně omezován vydáváním licencí pro soukromé televizní a rozhlasové stanice. Inzerce v místních rádiových stanicích má význam zejména ve venkovských oblastech. Seznam médií v Zambii s kontakty lze nalézt na webu [Media Institute of Southern Africa](#). Více než 80 % obyvatel Zambie dnes používá mobilní telefon a přibližně třetina internet, kde firmy běžně inzerují. Nejpopulárnější sociální sítě jsou Facebook a Instagram, s odstupem následují Pinterest, Twitter, YouTube.

Vzhledem k nízkému povědomí zambijských spotřebitelů o českých výrobcích je potřeba efektivního marketingu obecně důležitá, aby se mohli prosadit proti již zavedené jihoafrické i další (zejména asijské) konkurenci. Také v oblasti marketingu je vhodné mít na paměti spíše konzervativní charakter zambijské společnosti a mravů.

5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví

Zambie je signatářem většiny mezinárodních úmluv a protokolů zaměřených na ochranu duševního vlastnictví, včetně Bernské úmluvy o ochraně literárních a uměleckých děl a Pařížské úmluvy o ochraně průmyslových práv. Jako člen WTO je Zambie signatářem Dohody o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (Dohoda TRIPS). Zambie je rovněž členskou zemí WIPO (World Intellectual Property Organization). Ochrana duševního vlastnictví je zakotvena v zambijské ústavě a dalších zákonech (mj. Copyright and Performance Rights Act, Registered Designs Act, Patents Act).

Veškerá práva k duševnímu vlastnictví (patenty, průmyslové vzory, ochranné známky, copyright atd.) by měla být v Zambii registrována. Příslušným úřadem je Patents and Companies Registration Agency (PACRA), spadající pod Ministerstvo obchodu a průmyslu.

V praxi však naplňování mezinárodních závazků i vlastní legislativy není na uspokojivé úrovni. Prodej pirátských hudebních nahrávek, filmů, počítačového softwaru, ale např. i léků či nápojů atd. je velmi rozšířený a vláda nemá kapacity jej potlačit. Místní soudy navíc řeší spory týkající se duševního vlastnictví pomalu a nemají v této oblasti dostatek zkušeností.

5.5 Trh veřejných zakázek

Zambie přijala potřebnou legislativu a zřídila struktury pro správu veřejných zakázek odpovídající standardu vyspělých zemí. Systém však v praxi příliš nefunguje a Zambie je nadále ze strany mezinárodních institucí, jako je IMF a Světová banka, kritizována za neprůhlednost zadávání státních zakázek, vysokou míru korupce projevující se v této oblasti a přetrvávající překážky pro účast zahraničních subjektů. Ty se mohou o veřejné zakázky ucházet ve většině případů pouze v partnerství s tuzemským subjektem. Podle průzkumů byly v posledních letech přibližně tři čtvrtiny veřejných zakázek realizovány s výrazným zpožděním kvůli opožděným platbám dodavatelům ze strany veřejných institucí. Velké veřejné zakázky byly v posledních letech navíc často zadávány přímo bez výběrového řízení. Zavedená praxe se příliš neliší od předchozí vlády, kterou současná vláda dříve kritizovala z pozice opozice.

Zambijská správa veřejných zakázek (Zambia Public Procurement Authority - ZPPA) by měla na svých webových stránkách publikovat veškeré státní zakázky a tendry v hodnotě nad 80 000 USD, které spravují jednotlivé agentury či ministerstva. V Zambii byl zaveden elektronický systém správy veřejných zakázek (e-GP System), který má mj. usnadnit účast zahraničních subjektů v tendrech, ovšem jeho použití není zatím pro všechny zadavatele povinné. Informace o mnoha vypsáních výběrových řízeních nadále zůstává dostupná pouze v místním tisku. Na webu ZPPA lze nalézt seznam aktuálně vypsáních veřejných zakázek a informace o připravovaných veřejných zakázkách. ZPPA funguje také jako odvolací orgán pro stížnosti na průběh či výsledek výběrového řízení. Zpětná vazba je však téměř nevymahatelná.

5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů

V případě dodávek zboží či služeb do Zambie je ze strany dodavatele namísto značná obezřetnost. V případě dodávek pro veřejný sektor byly v posledních letech problémy se splácením velmi časté. I v případě soukromých subjektů je nanejvýš vhodné potenciálního obchodního partnera předem důkladně prověřit (pomoci v tomto směru může i Velvyslanectví ČR v Lusace).

Pokud jde o způsoby placení, doporučit lze rozhodně platbu předem nebo dokumentární akreditiv. Při opakovaných dodávkách a dobré znalosti obchodního partnera lze přistoupit i na platbu po dodávce zboží. Pro zambijské firmy je velmi obtížně získat importní úvěr, ovšem podobně je tomu v případě exportního úvěru pro českou firmu, neboť od roku 2019 je Zambie podle hodnocení teritoriálního rizika OECD (směrodatného pro klasifikaci EGAP) v 7., tj. nejrizikovější kategorii.

V případě neplnění závazků ze strany zambijského odběratele je možné obrátit se na některou z místních právních kanceláří, poskytujících pomoc s vymáháním dlužných pohledávek. Podle referencí evropských firem lze využít služeb např. firmy B & M Legal Practitioners (kontakt: Mr. Mabvuto Sakala, tel. +260966876917 či +260 21 138 8702, e-mail: mabvuto.sakala@bowmanslaw.com). Případné spory je možné řešit soudně či arbitrážně, a to i v zahraničí, rozhodnutí by mělo být v Zambii uznáváno.

5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria

Víza: Čeští občané nepotřebují k cestám do Zambie za turistickým účelem do 90 dní pobytu vízum. Platí však ohlašovací povinnost na Imigračnímu úřadu každých 30 dní. Pro jakýkoliv pracovní pobyt (tj. i dobrovolnickou, nevýdělečnou činnost) je nutné disponovat business vízem a při delších pobytech pak pracovním povolením. Business vízum s platností 30 dní lze získat zdarma na přiletu do Zambie.

Při delším pobytu nebo opakovaných cestách si ale dotyčná osoba musí pořídit tzv. temporary employment permit. Víza lze vyřídit také [online](#). Aktuální informace o poplatcích za víza a informace týkající se různých pobytových povolení lze získat na stránkách [Zambijského imigračního úřadu](#). Vízum do Zambie lze s předstihem vyřídit také na Velvyslanectví Zambie v Berlíně.

Požadavky na cestovní doklady: Cestovní pas, platný alespoň 6 měsíců od vstupu do Zambie, doklad musí mít alespoň 2 volné stránky. V případě, že cestovatel přijíždí do Zambie ze země s epidemickým výskytem žluté zimnice, může být požádán o prokázání očkování proti této nemoci.

Specifika, bezpečnostní situace, doporučení: Zambie je relativně bezpečnou zemí, je však třeba dbát obecných zásad a uvědomovat si, že Evropan již svým odlišným vzhledem může přitahovat nežádoucí pozornost. Mj. se nedoporučuje viditelné nošení větších obnosů peněz a cenností, účast na shromážděních zejména politického rázu, pěší pohyb ve městě po setmění apod. Fotografování vojenských zařízení, vládních budov a jiných strategických objektů (mezi něž patří také nádraží či letiště) je zakázáno. Cestovatelům se doporučuje vyhýbat se politickým shromážděním, demonstracím apod.

Ve velkých městech existují nákupní centra relativně odpovídajících standardům známým například z ČR. V těchto místech, ve větších hotelích a na moderních benzinových pumpách je většinou možné platit běžnými platebními kartami (raději VISA než MasterCard), postupně se rozšiřuje i síť bankomatů. Valuty lze měnit ve směnárnách či bankách, naopak se nedoporučuje měnit peníze na ulici. Přijímány jsou však zpravidla jen novější série bankovek zahraničních měn (nikoliv například dolarové bankovky vydané před rokem 2000).

5.8 Zaměstnávání občanů z ČR

Přestože je nedostatek kvalifikovaných pracovníků jedním z hlavních problémů zahraničních investorů v zemi, Zambie svůj pracovní trh velmi silně chrání a pracovní povolení cizincům uděluje dosti neochotně. Pouze velký investor získá pracovní povolení relativně snadno a to pouze pro omezený počet expertů. Zambijská vláda upřednostňuje, aby zahraniční podniky vyškolily a zaměstnaly místní pracovníky. Při posuzování žádostí o pracovní povolení se dále přihlíží k tomu, zda bude zaměstnání konkrétního cizince znalostním či kapitálovým přínosem pro národní hospodářství a zda nebude představovat potenciální finanční zátěž pro stát.

Pracovní povolení je vyžadováno pro pracovní činnost přesahující dobu 6 měsíců a může být prodlouženo max. na 10 let. Žádost o pracovní povolení musí podat budoucí zaměstnavatel, specializovaný právník nebo imigrační konzultant, a musí být vyřízena před příjezdem pracovníka do země.

K žádosti je třeba předložit následující:

- 1 Průvodní dopis zaměstnavatele
- 1 Pracovní smlouva nebo nabídka práce
- 1 Výpis z rejstříku trestů domovské země
- 1 Životopis
- 1 Ověřené kopie dokumentů potvrzujících kvalifikačních předpoklady
- 1 Kopie rodného, příp. oddacího listu
- 1 Ověřená kopie pasu
- 1 Ověřené potvrzení o kapitálu a statutárním orgánu zaměstnavatele
- 1 Kopie plánu pozdějšího předání znalostí/zkušeností zambijskému pracovníkovi
- 1 Kopie stanov zaměstnavatele
- 1 V sektorech stavebnictví, těžby, ICT, inženýrství a dalších projektových aktivit průvodní dopis konkretizující příslušný projekt, jeho datum ukončení a hodnotu projektu
- 1 Originály inzerátů na pracovní pozici, které byly publikovány alespoň ve dvou předních zambijských denících ve formátu A5 a výsledek výběrového řízení
- 1 Pasová fotografie
- 1 Příslušný poplatek.

Podrobné informace a požadavky jsou k dispozici na webu [Zambijského imigračního úřadu](#).

Všichni zaměstnavatelé jsou povinni odvádět poplatky na důchodové pojištění zaměstnanců. Z hrubé mzdy zaměstnance je odváděno 5 %, ve stejné výši přispívá i zaměstnavatel. Na webových stránkách [National Pension Scheme Authority](#) jsou všechny potřebné informace k penzijnímu pojištění.

V roce 2019 byl zaveden všeobecný systém zdravotního pojištění, do nějž zaměstnavatel i zaměstnanec (příp. osoba samostatně výdělečně činná) odvádějí po 1 % z hrubé mzdy. Systém spravuje [National Health Insurance Management Authority](#), ne jejímž webu lze najít podrobné informace a přihlásit se k pojištění.

5.9 Veletrhy a akce

V Zambii se každoročně konají tyto hlavní výstavy a veletrhy:

Agritech Expo Zambia – koná se zpravidla v dubnu ve městě Chisamba poblíž hlavního města Lusaky. Jde o jeden z nejvýznamnějších zemědělských veletrhů v zemi, jehož se v posledních letech účastní více než 200 vystavovatelů (včetně českých firem za podpory projektů ekonomické diplomacie PROPED) a přibližně 20 tisíc návštěvníků. Zaměřuje se na široké spektrum produktů a služeb pro zemědělství, včetně osiv, hnojiv, veterinárních přípravků, zemědělské techniky či zavlažovacích systémů.

Zambia International Mining and Energy Conference & Exhibition (ZIMEC) – koná se střídavě v Lusace nebo Kitwe a patří mezi klíčové akce v oblasti těžebního průmyslu a energetiky, které jsou pro zambijskou ekonomiku strategické.

Zambia Agriculture and Commercial Show – probíhá v období červen–srpen v Lusace. Akce má široké zaměření na zemědělství, průmysl i služby, přičemž kombinuje prvky odborného veletrhu s veřejnou výstavou a společenskou událostí.

Zambia International Trade Fair – koná se obvykle v červnu ve městě Ndola (provincie Copperbelt) a představuje všeobecný veletrh s účastí domácích i zahraničních vystavovatelů napříč sektory.

Vedle tradičních veletrhů získává na významu také formát zaměřený na propojování evropských a zambijských podnikatelských subjektů (EU-Zambia Global Gateway Business Forum Facility). První ročník se uskutečnil v roce 2024 v Kitwe, v roce 2025 následoval výrazně rozsáhlejší ročník v Lusace s účastí více než 1 000 návštěvníků, včetně vysokých politických představitelů. Česká republika se těchto akcí aktivně účastní, mimo jiné prostřednictvím podnikatelských misí organizovaných Ministerstvem průmyslu a obchodu ČR ve spolupráci se zastupitelským úřadem a Svazem průmyslu a dopravy ČR.

6 Kontakty

Podkapitoly:

[6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu](#)

[6.2 Praktická telefonní čísla \(záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.\)](#)

[6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty](#)

6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu

Velvyslanectví České republiky v Lusace:

Adresa: 4 Twin Palm Road, Kabulonga, Lusaka, Zambia

Tel.: +260 211 269 878

E-mail: lusaka@mzv.gov.cz

Web: www.mzv.gov.cz/lusaka

Nouzová linka: +260 966 732 849

Pracovní doba velvyslanectví je pondělí-pátek od 7:45 do 16:15 hod. Pro cestu z letiště či z centra města doporučujeme využít taxi. Úřad se nachází v bezprostřední blízkosti „Kabulonga Roundabout“, který slouží jako výrazný orientační bod.

Agentura CzechTrade není v Zambii zastoupena. Nejbližší kancelář agentury CzechTrade se nachází v Jihoafrické republice:

Zahraniční kancelář CzechTrade v Johannesburgu:

Vedoucí kanceláře: Štěpán Beneš, Adresa: Embassy of the Czech Republic in Pretoria, 936 Pretorius St, Arcadia, 0083, Pretoria

Web: <https://www.czechtrade.cz/zahranicni-kancelare/jihoafrika-republika>

6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)

V případě potřeby kontaktovat tísňové služby lze využít linky +260 211 253 161 / +260 950 180 007 pro policii nebo +260 211 228 265 pro hasiče. Funkčnost těchto spojení je ale nestálá a ani úspěšné spojení s operátorem nezaručuje rychlou a kompetentní reakci. Zejména mimo velká města mohou být pohotovostní linky zcela nepoužitelné. Jen některé nemocnice mají vlastní ambulantní vozy.

V případě potřeby lékařského ošetření lze kontaktovat následující kliniky:

Medland Hospital

Lot 9, Mukonteka Close, Rhodespark, 10101, Lusaka, Zambia

<http://www.medlandhospital.com>

Tel.: 3111 (z kterékoli místní telefonní sítě) nebo +260 761 101 600

Email: info@medlandhospital.com

CFB Medical Centre

4192 Addis Ababa Drive Lusaka

<http://cfbmedic.com.zm/>

Tel: +260 973 674 592

Fax: +260 211 254402

SES Clinic

Office 2 Sandy's Creations, Lilayi, Lusaka

<https://www.ses-zambia.com/clinics/>

Tel: 737 (z kterékoli místní telefonní sítě)

6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

Vláda:

Office of the President / State House: <https://www.sh.gov.zm/>

Ministry of Agriculture

Ministry of Commerce, Trade and Industry : <https://www.mcti.gov.zm/>

Ministry of Finance and National Planning

Ministry of Fisheries and Livestock

Ministry of Education: <https://www.edu.gov.zm/>

Ministry of Health

Ministry of Home Affairs and Internal Security

Ministry of Information and Media

Ministry of Justice

Ministry of Labour and Social Security

Ministry of Lands and Natural Resources

Ministry of Community Development and Social Services

Ministry of Local Government and Rural Development: <https://www.mlgrd.gov.zm/>

Ministry of Mines and Mineral Development

Ministry of Youth, Sport and Arts

Ministry of Energy

Ministry of Tourism

Ministry of Transport and Logistics: <https://www.motl.gov.zm/>

Ministry of Defence

Ministry of Foreign Affairs and International Cooperation: <https://www.mofaic.gov.zm/>

Ministry of Green Economy and Environment: <https://www.mgee.gov.zm/>

Ministry of Small and Medium Enterprises Development

Ministry of Water Development and Sanitation

Hospodářská komora:

Zambia Association of Chambers of Commerce and Industry: <https://zambiachamber.org/>

Agentury na podporu investic:

Zambia Development Agency: <https://www.zda.org.zm/>

Zambia International Investment and Trade Centre: <https://www.africabizinfo.com/ZM/zambian-international-trade-investment-0211-261-950>

Daňový a celní úřad:

<https://www.businessinfo.cz/zambie>

Zambia Revenue Authority: <https://www.zra.org.zm/>

Centrální banka:

Bank of Zambia: <https://www.boz.zm/>